

A békebeli boldog idők világában mily érték volt dr. *Darányi Ignác* a magyar föld számára, azt csak most látjuk... mily érték lenne ma, azt érezzük.

Amidőn bucsút veszünk földi maradványaitól, kérjük a Mindenhatót, hogy szellemét, lelkületét, szívjóságát, tudását hagyja itt miközöttünk, ha máskép nem lehet, aprózza fel mindazok között, akik hivatva vannak ennek a szerencsétlen országrésznek hányt-vetett hajóját biztos révbe juttatni.

*

Egyesületünk mély megilletődéssel fogadta a gyász hírt, s őszinte részvételének kifejezéseken részvétáviratot intézett a megboldogult családjához, képviseltette magát a végtisztességen s koszorút helyezett a megboldogult ravatalára.

Béke hamvaira!

Az új erdőtörvény

Irta: *Bíró Zoltán*

Két év mulva ötven éve annak, hogy az erdőgazdaságot érintő törvényes rendelkezések tulajdonképeni gerince: az 1879. évi XXXI. t.-c. életbelépett.

Egy fél évszázad még a régmúlt idők csöndes, békés munkálkodása mellett is óriási változásokat idézett elő a gazdasági viszonyokban; annál inkább áll ez az utolsó öt évtizedre, amikor a rohamlépésben fejlődő technika, az ipar és kereskedelem és különösen a közlekedés terén úgyszólván napról-napra beálló változások minden gazdasági ágat több és több új feladat elé állítottak.

Az erdőgazdaság tennivalóit sem hagyták érintetlenül ezek a változott viszonyok és csodálatos, hogy a törvényalkotás ezen a téren milyen lassú léptekkel iparkodott a változott időket utólélni. Több mint két évtizede érezzük már mindnyájan, hogy nemcsak az alapvető törvénynek, de az egynéhány különleges erdőbirtok kezelését szabályozó későbbi törvényeknek is jelentős hiányai vannak.

Érezzük, hogy vannak olyan megkötöttségek, amiket a mai gazdasági viszonyok mellett megtartani úgyszólván lehetetlen és viszont vannak olyan szabadosságok, amelyeket megszüntetni feltétlenül szükséges.

Ezek, dacára az utolsó idők idevágó törvényei, csak egyes részletkérdéseket karolnak fel anélkül, hogy magának a lényegnek a hiányát pótolni igyekeznének.

Különös, de nem szerencsés kivétel ez alól a 3296—1918. számú és ma is érvényben álló, tehát törvény joghatályával felruházott háborús rendelet.

Ez a rendelkezés az erdőbirtokok használatát — értve alatta a leglényegesebb fahasználatot — minden megszorítás és korlátozás nélkül az állami adminisztráció engedélyéhez köti anélkül, hogy a végeredményében mégis csak érdekelt erdőbirtokos vagy tulajdonos részére a jogorvoslatnak vagy felülvizsgálatnak bárminő módját nyujtáná.

A háborúutáni időben az ország megcsonkítása következtében előálló rendkívüli fakeserlet miatt, feltétlenül indokolt volt, hogy a használatok gyakorlását az állam valamilyen módon ellenőrzés alá vegye.

Azóta azonban 9 év telt el és ez a 9 év bőségesen elegendő lett volna legalább arra, hogy előkészítsük és részletesen meg tárgyaljuk azokat a teendőket, illetőleg szabályokat, amelyeknek törvénybeiktatása — a közérdek megfelelő védelme mellett — a birtokos részére is lehetővé teszi azt, hogy erdejének használatával, jövedelmezőségével már előre tisztában legyen és a rendelkezésére álló fatőkével — a közérdeknek megfelelő figyelembevételével — a maga előnyére is rendelkezni tudjon.

Az erősen folyó behozatal mellett erdeink állaga ma már sokkal kevésbé van a megtámadás veszélyének kitéve.

Gazdasági viszonyaink is mindjobban megközelítik a béke állapotát.

Ideje lenne tehát a végleges rendezés gondolatával foglalkozni.

Próbáljuk ezért néhány vonással a legfontosabb kérdéseket tisztázni.

Különös indokolásra ma már aligha szorul az az elv, hogy

Csonka-Magyarország erdeit nemcsak fenntartani, de lehetőleg szaporítani kell.

Nem értem a fenntartás alatt azt, hogy az erdőnek ugyanazon a területen kell megmaradnia, amelyiken ma áll, mert hiszen igen jól tudjuk, hogy még Csonka-Magyarország területén is vannak olyan vidékek, ahol az erdőállomány meghaladja azt a területarányt, amennyinek a fenntartása a klimatikus viszonyok, a közeli szükségletek fedezése és egyéb közérdek figyelembevételével is elengedhetetlenül szükséges.

Éppen így nem lehet kétségbevonni, hogy sokszor igen fontos érdekek kívánják bizonyos területeknek az erdőgazdasági művelés alól leendő kivonását.

Első alapelvnek azonban feltétlenül le kellene szögezni azt, hogy a megcsonkított ország mai erdőállományának apadnia semmi körülmények között nem szabad, sőt a törvényben intézményesen lefektetendő erdőgazdasági politikának minden eszközzel oda kell hatnia, hogy ez az erdőterület, különösen az Alföld majdnem teljesen fátlan vidékein szaporodjék.

Éppen ilyen közérdeknek kell elismernünk azt, hogy a rendszeres erdőgazdasághoz szükséges, fiatal és középkorú erdőkben felhalmozott és halmozandó fakészletek nagymérvű ingadozásnak kitéve ne legyenek.

Kétségtelen, hogy ez az egyik oldala a teendő intézkedéseknek, amely a korlátlan szabad rendelkezéssel legerősebben surlódik. Éppen olyan kétségtelen az is, hogy ennek a kérdésnek a megoldása igényli a legnagyobb körültekintést, mert a túlhajtott korlátozás a birtokososztálynak az erdőgazdaságtól való elidegenedését és ennek következményeképpen — a legszigorúbb állami ellenőrzés mellett is — az erdők lassú, de fokozatos tönkremenetelét vonhatja maga után.

Meg kell ezért feltétlenül találnunk azt a mértéket, amely mellett az erdők és pedig nemcsak az idősebb állományok, de a nélkülözhetetlen középkorú és fiatal erdők fenntartása is biztosítható, de emellett meg kell adnunk a birtokosoknak a szabad mozgásnak azt a mértékét, ami különösen a mostani nehéz és annyi változó eshetőségnek kitett gazdálkodás mellett

a birtokos legegényibb anyagi érdekeinek védelme szempontjából szükséges.

Amíg egyfelől minden szakember és a birtokosok legnagyobb része is egyetért abban, hogy a rendszeres gazdálkodás kötelezettségét minél előbb ki kell terjeszteni az összes erdőbirtokokra, a másik oldalról, a túlnyomóan nagyobb többség idegenkedik attól, hogy az új törvény rendelkezései bármikor is olyan diktatúrára vezethessenek, amely a közérdek jogcímén a birtokos bárminő jogos és méltányos igényét egyszerűen félrelökhesse.

Eppen ezért — lehetőleg mellőzve az adminisztráció kérdését — elsősorban magának a törvénynek — értem alatta az erdőfenntartási törvényt — a lényegbe vágó intézkedéseivel kívánnék foglalkozni, csak annyira érintve mellette az adminisztrációt, amennyire annak megoldása a törvényben gyökeredző, illetőleg az új törvény útján megoldandó kérdések lényegét érinti.

Véleményem szerint legelsősorban azt kell tisztáznunk, mire terjedjen ki az erdőtörvény hatálya? Formailag az 1879. évi XXXI. t.-c. hatálya is kiterjed nemcsak az összes erdőterületekre, de a kopár területekre is. Lényegileg azonban az erdők bizonyos kategóriái teljesen és a kopár területek is majdnem teljesen kicsúsztak a törvény rendelkezései alól.

Alapvető intézkedés gyanánt a törvény 4. és 5. §-ai állapítják meg azokat az erdőterületeket, amelyeket erdő gyanánt feltétlenül fenn kell tartanunk.

Ez a két paragrafus lényegileg kétféle erdőterületet különböztet meg, a feltétlen erdőtalajt és a nem feltétlen erdőtalajt, mert hiszen az előbb már külön felsorolt (2. és 4. §.) véderők és futóhomokon álló területek nem egyebek, mint a feltétlen talajon álló erdőnek szigorúbb kategóriái.

A nem feltétlen erdőtalajon álló erdőkre nézve azonban ez a paragrafus csak azok lényegét állapítja meg, további rendelkezést rájuk nézve egyáltalán nem tartalmaz, ezeket az erdőket tehát, bizonyos speciális birtokkategóriák kivételével, szabad prédául dobja oda. Vegyük először fontolóra azt a kérdést, szükséges-e és célszerű-e ezt a rendelkezést továbbra is változatlanul fenntartani?

Magát a törvénynek azt a rendelkezését, hogy a feltétlen erdőtalajon álló területeket, véderdőket, futóhomokot állandóan és teljes egészükben erdő gyanánt kell kezelni, az elmúlt öt évtized alatt pontosan betartani nem lehetett.

Hiszen, hogy mást ne vegyünk, vasúti kisajátítások, vízszabályozások, bányák, munkástelepek, fürdők, nyaralótelepek céljaira elég sok feltétlen erdőtalajt kellett más művelési ágra átalakítani.

A futóhomokterületekből is került már elég az erdőművelésből szőlőművelés alá és mindnyájan tudjuk, hogy az így átalakított területek igen számottevő részénél ez az átalakítás nem is járt káros következménnyel, mert hiszen a származható bajoknak más, a beerdősítésnél sokkal költségesebb eszközzel vették elejét. A rendelkezésnek ezt a részét illetően tehát elegendőnek kell tartanunk azt, ha ezeknek a területeknek az átalakítását hatósági engedélyhez kötjük s lehetőleg részletesen körülírjuk azokat a célokat, amelyekre a feltétlen erdőtalajt igénybevenni lehet.

Kibővíteném azonban az intézkedést más irányban.

Az ilyen területek további használatát mindenesetre feltételekhez kellene kötni és ezeknek a feltételeknek a betartását hatóságilag is ellenőrizni. Sőt szükség esetén, ezeket a korlátozásokat telekkönyvileg is fel kellene tüntetni azért, hogy tulajdonosváltás esetén senki se védekezhessék azzal, hogy ezeket a kikötéseket és korlátozásokat nem ismerte. Míg tehát egyrészt a rideg és be nem tartható tilalmat enyhíteni kellene, másrészt ki kellene terjeszteni az engedély szükségességét a nem feltétlen erdőtalajon álló erdőterületekre is.

Ha elfogadjuk, aminthogy el kell fogadnunk azt az alapvetet, amely szerint az ország mai erdőterületének apadnia nem szabad, mind a két fajta erdőterület átalakításának első feltételül kell megszabnunk azt, hogy legalább ugyanakkora más művelési ághoz tartozó terület erdővé alakíttassék át és a kétféle erdőkategóriára a feltétlen és nem feltétlen erdőtalajon álló erdőre nézve az intézkedésben csak annyiban lenne különbség, hogy a feltétlen erdőtalaj művelési módja az átalakítás után is korlátozva lenne és szükség esetén a terület bizonyos mértékű állami felügyelet alatt maradna.

Hogy a nem feltétlen erdőtalajon álló erdők védelmére mennyire szükség van, azt maga az állami erdőgazdaság, illetőleg az ennek állagában az elmúlt 50 év alatt beállott változások is igazolják.

Hiszen a múlt évszázad végén és e század elején lezajlott állami telepítési akciók túlnyomórésztben a síkvidéki kincstári erdők rovására mentek és pedig éppen azokon a vidékeken, amely vidékeken az erdőnek más művelési ágakhoz való arányszáma a kívánatos legminimálisabb mértéket sem érte el.

Az erdővásárlási alapnak ebből folyó dotációja lehetővé tette ugyan, hogy az állami erdőbirtokot szaporítsák, ez a szaporodás azonban éppen azokon a vidékeken következett be, ahol erdő még bőségesen volt.

Ezért — bár a legteljesebb elismerés illeti azokat, akik az utóbbi erdőterületeket az állami gazdálkodás keretébe bevonna, az elpusztulástól teljesen és tökéletesen megvédték — végeredményben az állami birtokoknak ez az eltolódása is hozzájárult a Nagy Magyar Alföld annyira káros fátlanításához.

Véleményem szerint, ma bizonyos mértékig ellentétes politikát kellene követni.

Hiszen nem feltétlen erdőtalajon álló erdők vannak olyan vidékeken is, amely vidékeken az erdő a mezőgazdasági területekhez viszonyítva még aránylag nagy területeket foglal el és nem egy helyütt a megszorodott lakosság gazdasági igényeinek kielégítését nehezíti meg.

Néha meg olyan az erdő fekvése, hogy egy-egy lakott hely, község vagy város fejlődésének szab elég kellemetlen módon határt.

Sok ilyen esetben tette túl magát az adminisztráció a törvénynek a feltétlen erdőtalajok átalakítására vonatkozó abszolút tilalmán anélkül, hogy ezért az egész ország erdőgazdasága csak valami kárpótlást is kapott volna.

Ha a kiirtandó erdőterületek más területtel való pótlását a törvény elengedhetetlen feltételként írja elő és magát az átalakítást a feltétlen erdőtalajokra csak pontosan körülírt közérdekű esetekben, a későbbi használat módjának megkövetésével engedélyezi, — véleményem szerint — sokkal jobban

lesz biztosítva nemcsak a mai erdőállomány megmaradása, de az is, hogy az esetleg más művelési ágra átváltoztatott feltétlen erdőtalajok továbbra is megfelelő gondozásban részesüljenek, végül az új telepítések helyének megfelelő eltolásával az Alföld fásításának érdekeit is lehetne szolgálni.

Ezzel az intézkedéssel tehát biztosítani lehetne azt, hogy az erdőállomány nagy egészében ne változzék. A másik legfontosabb kérdés az, hogy az erdőterületek használatánál és felújításánál van-e szükség az eddigi korlátozások szigorítására.

A használatok mérvét és módját csak a törvény 3., 4. és 17. §-ai korlátozzák és pedig, sajnos, elég kevés erdőterületre vonatkozólag.

Ha meg akarjuk védeni az ország erdőállományát, akkor a rendszeres, tervszerű kezelést ki kell terjeszteni már az összes magánbirtokokra és pedig a terület nagyságára való tekintet nélkül.

Talán bizonyos mértékű túlzásnak látszik első tekintetre az, hogy a rendszeres gazdálkodást minden erdőterületre kiterjesztjük és minden erdőterületre elkészítsük az üzemtervet.

Mihelyst azonban megfelelően tudjuk tisztázni azt, hogy ennek az üzemtervnek mire kell kiterjednie és hogy az üzemterv megállapításánál meddig mehet el az állami beavatkozás, akkor az a meggyőződésem, hogy kihúztuk a kérdés méregfogát.

Kisebb és nem a 17. §. alá tartozó tulajdonos birtokában lévő erdőterületeknél az üzemterv egészen rövid (talán egy fél-íves), a használatot és felújítást pár szóval szabályozó rendelkezésből állhat.

Az úgynevezett szabályos készlet megállapítására és fenntartására itt nincs szükség, elég, ha az erdő fennmaradását feltétlenül biztosítani tudjuk.

Még a nagyobb, szabadrendelkezésű birtokoknál sem tartanám feltétlenül szükségesnek, hogy tovább menjünk a használatoknak bizonyos 5 vagy 10 éves időszakokra való megállapításánál és a felújítás érdekében szükséges intézkedések pontos szabályozásánál.

Az 5—10 évi használat keretén belül szabad kezdet adnék

a birtokosnak minden oly esetben, amikor az erdő fenntartása érdekében szükséges kívánalmaknak kifogástalanul és pedig lehetőleg már előre eleget tesz.

Saját gazdasági vagy pénzügyi viszonyai sokszor hozzátják a birtokost abba a helyzetbe, hogy néhány évre előremenő fahasználathoz kell hozzányulnia, vagy éppen megfordítva, kényszerítik arra, vagy lehetővé teszik, hogy az évről-évre esedékes használatokkal takarékoskodva, több évi használatot egy nagyobb beruházás létesítése, vagy egy súlyosabb kötelezettség megváltása céljaira felhalmozzon.

Még a 17. §. alá tartozó kötött birtokosokkal szemben sem tartom igazságosnak és méltányosnak azt, hogy az üzemtervszerű megtakarítások igénybevételénél, amelyek tulajdonképpen nem egyebek, mint az illető birtokos által saját jószántából felhalmozott tőketartalékok, korlátozzuk őket az esetben, ha a felújítás érdekei veszélyeztetve nincsenek.

Azt az érvet, hogy ezáltal az utód károsodik a növedékben, elfogadhatónak egyáltalán nem tartom, mert ha csak egy kicsit számítási alapra helyezkedünk, az utód elveszíti a 4—5 éves megtakarításnak átlagosan 2 évi növedékét, tehát a 4 évi használatnak legfeljebb néhány százalékát, ezzel szemben a jelenlegi birtokost az általa bármely okból igénybe nem vett 100 százalékos használatról fosztjuk meg arra az időre.

Annál kevésbé érthető a megtakarításnak ez a rideg kezelése, mert hiszen a természetes felújítás mellett a magtermés kimaradása folytán akárhányszor veszít az utód 6—8 évi növedéket is és ezek dacára, senkinek sem jutott még eszébe, hogy a jelenlegi tulajdonost ezen a címen akárcsak részleges megtakarításra is kötelezze.

Azt hiszem, hogyha ezeknek a kérdéseknek a liberálisabb kezelését az erdő fenntartásának a mostaninál szigorúbb ellenőrzése mellett biztosítjuk magában a törvényben, egyrésztől az állami ellenőrzés szigorítása és a tervszerű gazdálkodási kényszer kevésbé lesz ellenszenves a birtokosok előtt és másrésztől az erdőfenntartás érdekeinek is igen nagy szolgáltatokat tehetünk.

Itt kell azonban feltétlenül szabályoznunk azt, hogy az állami beavatkozás meddig terjedhet.

Úgy hiszem, alig akadnak olyanok, akik a kisbirtokost, aki tisztára azért telepít vagy tart fenn egy 50—60 holdas, esetleg akác-sarjerdőt, hogy a maga házi és gazdasági szükségletét akadálytalanul fedezni tudja és a környék e nemű szükségletének ellátásából jelentékeny jövedelmet húzzon, arra akarnák kényszeríteni, hogy ezt a valószínűleg rövid vágásfordulóban kezelt akác-sarjerdőt 80—100 éves tölgyszálerdővé alakítsa át.

Különösen a kisebb gazdaságoknál a vágásforduló és a fanem megállapítása annyira kényes és annyira a birtokos érdekeibe belevágó kérdések, hogy itt állami beleavatkozásnak igazán csak akkor van helye, ha a tervbe vett gazdálkodási mód a talaj termőképességének a fenntartását kifejezetten lehetetlenné tenné.

Egyébként a beavatkozás csak ellenszenvet válthat ki, aminek a következménye azután az erdő elhanyagolása és lassú tönkremenetele. Ennek a kérdésnek a megnyugtató megoldása már az adminisztráció kérdésével is összefügg.

Van azonban a törvénynek egy igen nagy hiánya a felújításokra vonatkozó rendelkezéseknél.

Az azelőtti törvényes rendelkezésekkel szemben óriási haladást jelentett már az is, hogy az erdőtörvény 5. §-a kimerte mondani az irtott vagy letarolt és fel nem újult területeknek a mesterséges felújítására vonatkozó kötelezettséget. Hiba csúszott azonban be a határidő megállapításába, amennyiben a felújításra a törvény hatéves időtartamot szabott meg.

Sokan úgy vélik, hogy a mezőgazdasági közteshasználat lebegett a törvényalkotók szeme előtt akkor, amikor ezt az időtartamot hat évben állapították meg. Véleményem szerint, ennek éppen az ellenkezője áll.

Nem tudom elképzelni, hogy olyan széles látókörű, mélyen gondolkozó emberek, mint a kérdéses törvény megalkotói, az erdők alig néhány százalékánál alkalmazható felújítási módból kívántak volna rendszert alkotni az egész erdőgazdaságra.

Az ő szemük előtt a nálunk akkor dívó használati módok lebegettek, amikor még sok állami erdőgazdaságban is kat. holdanként 8—10 magfa visszahagyásával kívánták a letarolt

vágásterületeket beerdősíteni és lombfaerdőknél majdnem mindig számításba vették a fakadó sarjakat is.

Nem akartak tehát a magánerdőgazdaságra erősebb terhet róni, mint amelyet legnagyobb részben az állami erdőgazdaság is visel és pedig annál kevésbé, mert hiszen az akkori közvéleményben még igen erős volt az a meggyőződés, hogy az erdő „magától nő”. Tény az, hogy ezt a határidőt később a mezőgazdasági közteljesítés is sok helyütt átvette és pedig kétféle formában, a jótalajú helyeken az addig hosszabb időtartamon át üzött mezőgazdasági közteljesítést hat évre rövidítette, a gyengébbtalajú helyeken pedig, ahol eddig talán nem is volt szokásos ilyen hosszú használat, hat évre kinyújtani iparkodott.

Kívül esik a törvényt érintő tárgyalások keretén az, hogy a mezőgazdasági közteljesítés időtartamáról részletesen vitatkozzunk, egyet azonban kétségkívül megállapíthatunk, hogy azokon a helyeken, ahol mezőgazdasági közteljesítést üzni nem lehet, a mesterséges felújításnak a tarvágást feltétlenül nyomon kell követnie. Oly esetben tehát, amikor maga a birtokos egyénisége, illetőleg az általa addig üzött gazdaság a felújítás tekintetében megfelelő garanciát nem nyújt, a tarvágást csak az azonnal követő mesterséges felújítás biztosításának feltétele mellett tartanám engedélyezhetőnek.

Hogy azután ezt erdősítési biztosíték letételével, vagy valamilyen más módon kívánják-e megoldani, ezt majd a részletes tárgyalások során kell tisztázni.

Nagy vonásokban tehát ezeket az alapelveket tartanám alkalmazandóknak a már most is meglévő erdőterületekkel szemben.

Fennmarad még az a kérdés, mily álláspontot kövessünk egyrészt a beültetendő kopár területekkel, másrészt azokkal a területekkel szemben, amely területeket a birtokos saját jószántából mezőgazdasági művelésre használt és arra feltétlenül alkalmas területeiből fásít be.

Az elsővel, a kopárterületekkel már az 1879. és 1898. évi törvények is foglalkoztak, sajnos, azonban elég kevés eredménnyel.

Ezeknek a területeknek a beerdősítésénél a beerdősítésből

a birtokosra háramló előny legtöbbszörre eltörlül a közérdek mellett.

A beerdősítést ezért elsősorban közérdekű feladatnak kell tekinteni, amelynek a megoldásában az államnak is sokkal erőteljesebben kell résztvennie, mint amilyen mértékben eddig résztvett.

Hiszen egy-egy elkopárosodott úrbéres legelő, vagy egy vízmosásos hegyoldal beerdősítése a birtokos vagy birtokosságok anyagi erejét igen gyakran messze túlhaladja és olyan mértékű tőkebefektetést igényel, amit a tulajdonostól vagy birtokostól követelni nem lehet.

Meg kell találni annak a módját, hogy az állami költségvetés keretén belül ezekre a célokra megfelelő hitel álljon rendelkezésre és pedig nemcsak csemeték kiosztása, vagy kisebb-nagyobb segélyek folyósítása formájában, de szükség esetén a teljes költségek fedezése útján is.

Ott, ahol nagyobb területekről van szó, az állam módot találhat arra is, hogy a területek valamikor elérhető hasznából, ha kamatot és jövedelmet nem is, de mérsékelt részletekben legalább magát a befektetett tőkét visszakapja.

Ahol ellenben apróbb területekről van szó, ott az államnak — véleményem szerint — erkölcsi kötelessége a felügyelettel járó költséget is vállalni és viselni anélkül, hogy az igen sokszor saját hibáján kívül ily kényszerhelyzetbe jutott birtokostól a később várható jövedelmekből való és a rendes adókvantumot meghaladó részesedést követelne.

Igen természetes dolog, hogy az általános, tervszerű gazdálkodási kényszert az ily módon befásított területekre is ki kellene terjeszteni. Ettől némileg eltérő elbánást csak a birtokos által saját jószántából az utolsó 20 év alatt mezőgazdaságilag használt területekből befásított, vagy ezután befásítandó területeknél tartanék indokoltnak.

Ezekben az esetekben — véleményem szerint — bármily közérdekű is az erdőfenntartás, illetőleg az erdőnek a szaporítása, nem méltányos a birtokosoktól elvonni azt a jogot, hogy alkalomadtán a területet mezőgazdasági használatra visszavegye.

Módot keresnék azonban arra, hogy a birtokost rávegyük

az ilyen területeknek önszántából erdönként leendő fenntartására.

Véleményem szerint, minden olyan területet, amit a tulajdonos mezőgazdasági birtokából önként alakít át erdővé, a teljes adómentesség kedvezményében kellene részesíteni az első főhasználat idejéig.

Igaz, hogy ez az ilyen területeknek pontos nyilvántartását tenné szükségessé és másrésről úgy az államra, mint a községekre 50—60 éven át adóvesztéséget jelentene. Egyáltalán nem kell azonban a legszigorúbb pénzügyminiszternek sem félnie attól, hogy az ily módon eleső adójövedelem az államháztartás egyensúlyát megingassa.

Magát az adómentességet pedig tényleg meg lehet indokolni azzal, hogy a birtokos, aki az erdő telepítésével kétségbevonhatatlanul közérdekű munkát végez, a jelzett időre lemond a terület minden hasznáról, sőt a befektetés kamatainak jó részéről is.

Az erdőként való fenntartás ügyét azután a további adóztatás kérdésével látnám megoldhatónak.

Ha a tulajdonos a beerdősített területet továbbra is erdőként tartja fenn és ezt a szándékát bejelenti, a területet, mint erdőt kellene, az átlagban amugyis olcsóbb adókulcs szerint, ettől az időtől kezdődőleg megadóztatni.

Ha ellenben az erdőt ki akarja irtani és újból mezőgazdasági célokra használni, nemcsak a mezőgazdasági területek magasabb adókulcsát kellene a terület után kivetni, de egyidejűleg meg kellene a beerdősítéstől kezdődőleg elengedett adónak kamatmentesen számított összegével is terhelni.

Ez az eljárás az állam szempontjából indokolt és a birtokossal szemben sem volna méltánytalan, mert hiszen nem történnék egyéb, mint az 50—60 éven át nem jövedelmező terület e címen elengedett adóját akkor fizetné meg a birtokos az államnak, amikor az 50—60 év jövedelmét egyszerre veszi be, mégpedig anélkül, hogy az erdő fenntartásával továbbra is szolgálná a közérdeket.

A második erdő-generáció már teljes joggal volna úgy a fenntartás, mint az adózás szempontjából a régi erdőterületekkel teljesen egyenlő elbánás alá vonható.

Hogy ezek a teendők, amikről eddig is beszéltünk, az erdőterületek pontos nyilvántartását, állandó és gondos ellenőrzését tennék szükségessé, az kétséget sem szenved.

Itt kerülünk azután össze az adminisztráció kérdésével.

Legelsősorban meg kell állapítanunk azt, hogy az erdészeti személyzet az 1879. évi XXXI. t.-c. megalkotásától fogva sohasem volt elegendő arra, hogy a ráháruló teendőket a törvényben előírt mértékben elvégezhesse.

A törvény 34. §-a kifejezetten előírja, hogy az erdőfelügyelő kerületét minden évben legalább egyszer bejárni köteles.

Ha már most figyelembe vesszük azt, hogy a legtöbb erdőfelügyelőség területe az 500.000 kat. holdat (csupán az erdőterületet számítva) meghaladta, sőt egyeseké egymillió hold körül járt és ez az erdőterület mindenütt háromszor annyi, sőt helyenként 10—15-ször annyi mezőgazdasági föld közé volt beékelve, igen könnyen beláthatjuk, hogy a legfeljebb három emberből álló erdőfelügyelőségi személyzet, amely amellet a vízrendészeti, vasúti és egyéb közigazgatási tárgyalások és bejárásoknál felmerülő erdészeti teendőket is köteles volt ellátni, ennek a minimális kötelezettségének sem tudott megfelelni és még kevésbé annak, hogy a birtokosnak minden erdőgazdasági ügyben tanácsadója, segítője, a fontos erdőgazdasági kérdések propagálója lehessen.

Hogy az eredmények a legtöbb erdőfelügyelőség kerületében ennek dacára számottevők, az tisztára a személyzet fáradtságot nem ismerő, lelkes ügybuzgalmára vezethető vissza és arra a sokszor igazán emberfeletti munkára, amit egyes lelkes és arra való kollégáink e téren kifejtettek.

Teljesen új kerületi beosztásra és személyzet szaporításra van feltétlenül szükség, ha a fokozott felügyelettel járó állami teendők lelkiismeretes ellátását biztosítani akarjuk.

Hogy az adminisztrációnál megtartsuk-e a most legújabbán beiktatott középfokú szervet, az erdőigazgatóságot, efelett vitatkozni lehet.

Véleményem szerint a kisebb ügyekben megynként egy, helyben székelő erdőfelügyelő (a szükséges segédszeméllyzettel és a szükséges erdőhivatalokkal), a nagyobb ügyekben pedig

a vármegyei közigazgatási bizottság, illetőleg ennek kifejezetten felerészben erdőbirtokosokból, felerészben szakértő erdőtisztekből alakított albizottsága, mint elsőfokú fórumok és egy független másodfokú fórum biztosítanak legjobban az adminisztráció könnyedségét és gyorsaságát.

A másodfokú fórumot szándékosan nem neveztem meg, mert a mai eljárást, amely végső elbírásban minden ügyet egyszerűen a minisztérium elé utal, nem tartom helyesnek.

Ha ma nem is ez a helyzet, láttuk már példáját a multban annak, hogy a kormányzat a legfontosabb gazdasági kérdésekből is politikumot csinált, vagy hogy egy talán kissé túlenergius vezető minden intézkedésére annyira rányomta a maga egyéni bélyegét, hogy ennek bizonyos mértékig az erdőgazdaság érdeke vallotta kárát.

Mert erdőgazdasági szempontból kifejezetten kárnak kell minősítenem azt, ha a bár kétségtelenül legjobb szándékú eljárás magával az állami adminisztrációval szemben erős averziót, a közérdekből propagált erdőgazdasági kérdésekkel szemben közönyösséget és a birtokos saját érdekével szemben bizonyos fokú nemtörődömséget vált ki.

Hiszen itt olyan gazdasági kérdésekről van szó a kötelező üzemmóddal megállapításánál (a fanem, az üzemmód, a vágásforduló megszabása, az erdőátalakítások feltételeinek körülírása stb.), sőt az erdőrendészeti áthágások elbírálásánál is, hogy ezeket a kérdéseket politikumként kezelni, vagy elbírálásukat a vezető egyéniségének változásával irányváltásnak kitenni — véleményem szerint — nem szabad.

Ha a szabadalmi ügyekben bíraskodhatik a független bíróság minden előnyével felruházott szaktörvényszék, legalább is ugyanolyan módon lehet ezt követelni az erdőgazdasági ügyekben is.

Megmarad a kormányzat kezében továbbra is az a lehetőség, hogy, ha akar, az erdőgazdaságnak megfelelő és közérdekű voltával arányban álló támogatásával rendszeres és helyes erdőgazdasági politikát üzzön, amiben eddig — sajnos — nagyon kevés részünk volt. Viszont másrésről feltétlenül szükség volna arra, hogy egy minden kormányzati teendőtől független, magasnívójú szaktörvényszék döntsön azokban a kérdésekben, ahol a köz-

érdek és a birtokosok jogos, vagy jogosnak látszó érdekei, ha nem is ellentétesek, de legalább is keresztezik egymást.

Meggyőződésem az, hogy ennek a fórumnak a néhány éven át való működése nemcsak megnyugvást keltene sok olyan vitás kérdésben, amelyek ma a birtokos osztálynál elégedetlenséget váltanak ki, de ezenkívül nyugodt gazdasági rendszert is teremtene, amely gazdasági rendszer irányelvei biztos útmutatóul szolgálhatnának a ma meglehetősen bizonytalanságban dolgozó birtokos osztály és adminisztratív személyzet részére.

Hogy milyen legyen ennek a fórumnak az összeállítása, az már annyira részletkérdés, hogy evvel csak a törvény alapelveinek megállapítása után lehetne és kellene foglalkoznunk.

Mindenesetre közel áll a gondolat, hogy ennek a fórumnak az összeállításnál az érdekeltségnek is lényeges befolyást kellene biztosítani s itt önkéntelenül is felvetődik az erdőgazdasági érdekképviselő kérdésé.

Történt ebben az irányban néhány évvel ezelőtt egy kezdeményező lépés, amelynek azonban két hibája volt. Egyik az, hogy a törvényjavaslat nem volt egyáltalán előkészítve s egyszerűen kópiája volt a valamikor „erdőgazdasági tanács” címen elgondolt, véleményező testület megalapítását célzó javaslat-tervezetnek.

Természetes, hogy a két egymástól teljesen eltérő célú intézményt egy alapon megcsinálni nem lehet és ez volt a javaslat egyik hibája. Másodszor teljesen hiányzott a javaslat mellől az indokolásnak elengedhetetlen részét képező pontos erdőstatisztika. Enélkül pedig a sötétbe való ugrás lett volna az érdekképviselői rendszer elfogadása. Végül igen szerencsétlenül volt megválasztva az időpont.

A szükséges időn jóval túl tartott Fakormánybiztosság és Faértékesítő Hivatal jószándékú, de végeredményében sokszor kellemetlen intézkedései az állami beavatkozást meglehetősen rossz színben tüntették fel a birtokosok előtt, a törvénytervezet pedig úgyszólván állami erdőgazdasági kamarát kívánt létesíteni.

Igaz, hogy az egyesület által kívánt módosításokkal ez az állami színezet erősen lecsökkent volna és ezeket a módosításokat maga a hivatalos képviselő is jórészt magáévá tette.

A vagyonválság, mezőgazdasági kamarai járulékok stb. terhekkel akkor erősen túlterhelt birtokos osztály azonban a kamarával járó terhektől is módfelett idegenkedett és valószínűleg ez volt az indoka annak, hogy a kiegészítés, illetőleg átdolgozás végett visszaadott törvényjavaslat többé nem került a nemzetgyűlés elé.

Feleslegesnek tartom vitatkozni arról, hogy valamilyen formájú, akár társadalmi, akár hivatalos érdekképviselőre mindig szükség van, de különösen szükség van a mai éles gazdasági harcban, amikor már ismét odajutottunk, hogy csekélységnek látszó gazdasági terhek egy-egy ágazat fejlődését hihetetlen mértékben megakaszthatják.

Hogy beállítsuk-e az új érdekképviselőt szervezetét az erdő-törvénybe, arról lehet vitatkozni.

Egyet — sajnos — tapasztalatként szűrhetek le a múlt eseményeiből, hogy birtokosaink érdeklődését ezek iránt a kérdések iránt felkelteni majdnem a lehetetlenséggel határos és úgyszólván kilátástalan törekvés.

Évek óta figyelem azt a szívós munkát, amit ebben az irányban néhány lelkes szakemberünk kifejt, de — sajnos — az eredmény alig egynéhány birtokos megnyerése az ügy szolgálatára.

Már pedig addig, ameddig maga a birtokos osztály nem fogja érezni szükségét annak, hogy érdekeinek képviselőjét akár társadalmi, akár hivatalos úton megszervezze, nincs joga panaszkodni az erdőgazdaságot érő sérelmek miatt, mert az erdő-tisztai kar, valamint a néhány kívül álló szakember időközönkénti fellépésének soha sincs meg az a súlya és nyomatéka, amivel a birtokos osztály együttes fellépése feltétlenül rendelkezne.

Az adminisztráció kérdését elhagyni lehetetlen anélkül, hogy a törvény egyik legsarkalatosabb hibájára rá ne mutassunk.

Kopárok befásításánál, erdőrendészeti áthágásoknál, vagy erdőkárosításnál a közérdeken esett sérelem helyreállítására a törvény alig tartalmaz egyebet, mint pénzbírságot, ellenben sehol nyomát nem látjuk a leghatékonyabb eszköz biztosításának, az állam fakultatív beavatkozását lehetővé tevő intézkedésnek.

Ha valamely erdőterület elpusztításával, vagy valamely erdőgazdasági rendelkezés be nem tartásával a közérdeket sérelem érte, a pénzbírság, vagy annak akárhányszor való megisméltése lehet büntetés, de csak ritkán eredményezi a közérdeket ért sérelem kireparálását.

Gyökeres megoldás ebből a szempontból csak az lesz és csak az lehet, ha az illetékes fórum az ítéletben kimondhatja azt is, hogy az előírt intézkedések foganatosításának előre megállapítandó határidőn túl való elmaradása esetén az intézkedéseket az állami adminisztráció jogosult a birtokos költségére végrehajtani és ezeket a költségeket rajta közadóként behajtani.

Amennyire ellensége vagyok annak, hogy a gazdasági elvek megállapításánál a fanem, üzemmód, vágásforduló megválasztásába való túlságos állami beavatkozással a birtokos osztályt és különösen annak a gazdasági viszonyokat legjobban ismerő személyzetét elkésérítsük és elkedvetlenítsük, éppen annyira híve vagyok annak, hogy ott, ahol a közérdek kétséget kizárólag sérelmet szenvedett, a birtokos vagy kezelőtiszt bármiben gyökerező ellenállása a közérdek érvényesítésének akadályául ne szolgálhasson.

Kétségtelen, hogy ezeket a sokszor ellentétesnek látszó érdekeket fix törvényes rendelkezésekkel körülbástyázni és megvédeni, az aranyközéputat pontosan előírni rendkívül nehéz.

Éppen azért tartom szükségesnek, hogy ezeknek a kérdéseknek a végleges elbírálása teljesen független, nagytekintélyű testület kezébe kerüljön, amelyikben a döntő szó feltétlenül az elfogulatlan szakemberekből álló többséget illethesse meg.

Csak nagy vonásokban iparkodtam körülvonalmazni azokat a teendőket, amiket — véleményem szerint — az új erdőtörvénynek szabályozni kell és meggyőződésem az, hogyha ezeknek a kérdéseknek oly régóta szükséges megvitatása a lap hasábjain megindul, ez a vita a ma még látszólag ellentétes állásponton levőket is közel fogja egymáshoz hozni és ki fog belőle alakulni az az egészséges álláspont, amelynek alapján azután a törvényalkotó is nyugodtan kezdheti meg a maga munkáját.
